

Släckta kabel-tv-nät försämrar konkurrensen

Dagens Samhälle den 27 november 2015

Riksdagen har lanserat målsättningen att Sverige ska ha bredband i världsklass för att ta till vara de möjligheter som digitaliseringen ger. Målet innebär att 90 procent av hushållen och företagen i Sverige ska ha tillgång till höghastighetsbredband senast 2020. Digitalisering av samhället bygger dock inte endast på att bredband är fysiskt tillgängligt, utan även på att tjänsterna är så billiga och bra att konsumenterna använder dem.

I kommunala flerfamiljhus finns det i dag ofta två parallella infrastrukturer som kan leverera tv-utbud och höghastighetsbredband till hushållen: kabel-tv-nät och fiberoptiska nät. Regeringen framhåller särskilt vikten av konkurrens mellan infrastrukturer för att uppnå målsättningen i bredbandsstrategin.

I en gemensam skrivelse påpekar Sveriges Kommuner och Landsting, Post- och telestyrelsen och Konkurrensverket att kommunala bostadsföretag bör undvika avtal som stänger ute leverantörer från att erbjuda tjänster via parallell infrastruktur i fastigheten.

Vissa kommunala fastighetsbolag, som i Göteborg, har valt att släcka ned det befintliga kabel-tv-nätet och endast tillhandahålla tjänster via ett öppet fibernät till sina hyresgäster. I ett öppet nät sköter en kommunikationsoperatör nätet och ser till att det finns flera leverantörer av tjänster inom bredband, tv och telefoni till slutkund. Tanken med modellen är att detta ska skapa valfrihet för hushållen och därmed konkurrens.

I en ny rapport författad på uppdrag av ComHem har jag analyserat de ekonomiska konsekvenserna för både hushåll och leverantörer av att begränsa tillgången till kabel-tv-nätet till förmån för att endast ha ett öppet fibernät.

Att stänga ned kabel-tv-nätet innebär en monopolisering såtillvida att fibernätet då återstår som den enda fasta infrastruktur som kan leverera höghastighetsbredband och tv. Min analys visar att detta skulle drabba alla hushåll eftersom den försvagade konkurrensen på sikt driver upp slutkundspriserna hos samtliga leverantörer. Konsumenter som tidigare föredrog telekomtjänster via kabel-tv-nätet framför fiber drabbas ytterligare eftersom de är tvungna byta leverantör och plattform.

Analysen visar att modellen med öppna nät och konkurrens på slutkundsmarknaden inte räcker för att skydda hushållen mot prisökningar. Konkurrensen i det öppna nätet trycker förvisso ner tjänsteoperatörernas vinstmarginaler. Men tjänsteoperatörernas kostnader kommer öka till följd av att kabel-tv-nätet släcks ner, kostnader som delvis vältras över på kunderna i form av högre priser.

En viktig kostnadskomponent är de avgifter tjänsteoperatörerna betalar för att få tillgång till fibernätet för att leverera tjänster till hushållen. Om kabel-tv-nätet läggs ner försvinner det konkurrenstryck som skapar återhållsamhet i nätavgifterna i den parallella infrastrukturen. Resultatet blir avgiftsökningar.

Den stora kostnaden för att uppnå fungerande konkurrens på nätsidan är att bygga duplicerande infrastruktur. När det gäller fast bredband och tv finns den parallella infrastrukturen redan på plats i

många kommuner. Kostnaden för att underhålla och öka kapaciteten i dessa nät torde vara begränsad jämfört med kostnaden för en helt ny infrastruktur.

Konkurrensen måste fungera i alla led för att marknaden ska vara effektiv. Att avveckla kabel-tv-nät drabbar konsumenterna negativt även med en öppen fibernätlösning. Kommuner borde av hänsyn till konsumenterna vara försiktiga med att lägga ner välfungerande och konkurrerande infrastruktur.

Thomas Tangerås, docent i nationalekonomi